

KORUMADA 50 YIL

17-18 Kasım 2005

TC MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

Mimarlık Fakültesi | Mimarlık Bölümü | Restorasyon Anabilim Dalı

MURAT ÇETİK
ARCHITECT

KORUMADA 50 YIL

Yayınlayan | MSGSÜ, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı

Bilim Komitesi | Prof. hc. Dr. Halûk Sezgin, Prof. Dr. İlgi Aşkun, Prof. Dr. Oğuz Ceylan
Prof. Dr. Aykut Karaman, Doç. Dr. Demet Binan

Düzenleme Komitesi | Prof. Dr. Oğuz Ceylan, Doç. Dr. Demet Binan, Y. Doç.
Dr. Z. Hale Tokay, Y. Doç. Dr. Tülay Çobancaoğlu Y. Doç. Dr. Binnur Kıraç,
Y. Doç. Dr. A. Erdem Erbaş, Ar. Gör. Gürhan Arıoğlu, Ar. Gör. Uğur Tuztaş

İletişim Komitesi ve Sekreteryaya | Y. Doç. Dr. Mevlûde Kaptı, Ar. Gör. Burcu Büken Cantimur,
Ar. Gör. Tigin Töre, Seyhan Yazıcı

Yayına Hazırlayanlar | Y. Doç. Dr. Mevlûde Kaptı, Ar. Gör. Burcu Büken Cantimur,
Ar. Gör. Gürhan Arıoğlu, Ar. Gör. Tigin Töre

Copyright © MSGSÜ, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı
Kitapta bulunan bildiri ve bildirilere ait sorumluluklar bildiri sahiplerine aittir.
Kitapta yer alan bildiriler, ilan edilen teslim tarihine kadar sekreteryaya ulaşan bildirilerdir
Kitaptan kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, yayın izni olmadan kısmen ya da tamamen çoğaltılamaz.

ISBN 975-6264-07-1
Birinci Basım – Kasım 2005
200 adet basılmıştır.

Baskı | M.S.G.S.Ü. Basımevi

MSGSÜ, Mimarlık Fakültesi Yayınları
Kod: MSGSÜ - MF – 004 / 11 – K 2

Sanayi-i Nefise Vakfı katkılarıyla yayınlanmıştır.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi – Mimarlık Bölümü – Restorasyon Anabilim Dalı
Meclis-i Mebusan Caddesi
34427 Fındıklı-İstanbul

Tel. | 0 212 252 1600/294 Faks | 0 212 253 71 67
E-mail: rstr@msu.edu.tr

KAPALIÇARŞI ÇEVRESİNDEKİ TİCARET HANLARI VE GÜNÜMÜZDEKİ KORUMA DURUMLARI Gülhan Benli	101
TARİHİ BİNALARDA UYGULAMA VE KORU(MA)MA SORUNLARI Gonca Büyükmihçı, Hale Kozlu	109
KORUMA EĞİTİMİNDE ALTERNATİF BİR ETKİLEŞİM MODELİNE DOĞRU Murat Çetin	119
DİYARBAKIR'DA KORUMA ÇALIŞMALARI, UYGULAMA SORUNLARI VE ÖNERİLER Neslihan Dalkılıç, Meral Halifeoğlu	127
YERSEL FOTOGRAFETRİ YÖNTEMİNİN KORUMA PROJELERİNE GETİRDİĞİ YENİLİKLER Osman Nuri Dülgerler, Murat Yakar, Armağan Güleç	135
ZAMAN-MEKAN VE ÇELİŞKİLER BAĞLAMINDA KORUMA Senem Doyduk	143
TARİHSEL ÇEVRE İÇİNDE YENİ YAPI VE DOKUNMA KORKUSU Emre Ergül, Oya Saf	147
2003-2005 DÖNEMİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN YENİ YASAL DÜZENLEMELER VE "KORUMA ALANINA" ETKİLERİ: BİR ÖN DEĞERLENDİRME Neriman Şahin Güçhan, Esra Kurul	159
IHLARA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNİN PLANLAMA SÜRECİNDE; YERLEŞİM DOKUSU VE MİMARİ KARAKTER Ömer Gülkal	169
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN KÜLTÜREL MİRAS KORUMASI: BİR SOSYAL RİSKİ AZALTMA PROJESİ ÖRNEĞİ: SEFERİHİSAR-İZMİR, 2004 Saadet Güner, Aytaç Güner, Ali Kazım Öz	179
AVRUPA BİRLİĞİ'NE GİRİŞ SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE GÜZEL SANATLAR FAKÜLTELERİNDE KORUMA EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ VE ÖNEMİ Abbase Sultan Karaoğlu, Celal Küçük, Mine Yar	189
KORUMA PLANLAMASINDA GEÇİŞ DÖNEMİ YAPILAŞMA KOŞULLARI İLE KORUMA AMAÇLI İMAR PLANLARI İLİŞKİSİNİN KURULMASI VE YENİ (5226 SAYILI) YASA ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ Hülagü Kaplan, Murat Öztürk	195
DÖNÜŞME BASKISI ALTINDAKİ TARİHİ KENT MERKEZLERİNDE KORUMA SORUNU: DİYARBAKIR SUR İÇİ ÖRNEĞİ Türkan Kejanlı, İclal Dinçer	207
TÜRKİYEDEKİ ENDÜSTRİ MİRASININ KORUNMASI VE YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ İÇİN " TÜRKİYE ENDÜSTRİ MİRASI TÜZÜĞÜ" ÖNERİSİ T. Gül Köksal	217

KORUMA EĞİTİMİNDE ALTERNATİF BİR ETKİLEŞİM MODELİNE DOĞRU

Murat ÇETİN*

ABSTRACT

The role of the education of preservation is of utmost importance particularly in dissemination of the notion of conservation as well as its integration into the social and institutional structure. Although the curriculum of conservation in Turkey is quite comprehensive, the targets seem not to have been achieved. One can suggest that different curricula in different categories are not specially designed for their own specific purposes could be conceived as the major reason for the deficiencies in the system of preservation education. Moreover, neither coordination of curricula nor a cultural commonground among the education areas that are related to conservation in different disciplines, have so far been established, could be assumed as another reason. The system of ongoing education seem to comprise of the following categories; scales, sectors, and levels of the education in conservation. Their current interaction seems to display various inconsistencies. The paper suggests an alternative approach towards the restructuring of the interaction among the different components of the system.

1. GİRİŞ

Göreceli olarak ele alındığında, ülkemizdeki geçmişi oldukça kısa olan koruma olgusunun toplumsal katmanlara benimsetilmesinde ve dolayısıyla ülkenin kurumsal yapısına entegre edilmesinde, çeşitli platformlardaki koruma eğitiminin yeri ve önemi küçümsenemeyecek düzeydedir. Ülkemizdeki restorasyon eğitiminin tarihsel gelişimi ve dönüşümü ile, içeriği ve yapısı konusunda sınırlı sayıda da olsa temel araştırmalar mevcut olmakla birlikte, analitik ve eleştirel çalışmaların sayısı oldukça azdır. Oysa bu tür çalışmaların gerek sayısının artması gerekse periyodik olarak tekrarlanması oldukça önemlidir çünkü ülkemizde uygulanan eğitim programı temelde yaygın ve çok kapsamlı olmasına rağmen istenilen hedeflere ve sonuçlara ulaşamamaktadır.

Bunun temel nedenlerinden birisi olarak, eğitim üst şemsiyesi altında yer alan farklı klasmanlardaki eğitim müfredatlarının amaçlarına yönelik olarak tasarlanmamış olması gösterilebilir. Bir diğer nedenin ise, eğitim programlarının eşgüdümü bağlamında, farklı disiplinlerde koruma ile ilgili eğitim alanları arasında ortak bir kültürel payda oluşturulmasının düşünülmemesi olduğu ileri sürülebilir.

Söz konusu eğitim programları ve bunların içinde yer alan müfredatlar incelendiğinde başlıca şu kategorilerin varlığı dikkati çeker; eğitimin *ölçekleri*, *sektörleri* ve *seviyeleri*. Bu kategoriler de kendi içlerinde alt-kategorilere ayrılabilirler. Ölçekler; *iç mimari*, *mimari* ve *kentsel* olarak, sektörler; *Devlet* ve *Özel Sektör* olarak, seviyeler ise; *meslek yüksek okulu*, *ön lisans*, *lisans* ve *lisansüstü* olarak gruplanabilir.

Bu kategorilerin restorasyon eğitimi müfredatını oluşturan konularla *etkileşimi*, kimi yerde belirsizlikler kimi yerde ise tutarsızlıklar sergilemektedir. Diğer bir deyişle, uygulamaya yönelik olarak eğitilmesi gereken teknik ara elemanların eğitiminde kuramsal bilgiler gerektiğinden çok daha fazla düzeyde bir ağırlık kazanırken, koruma planlaması konusundaki karar mekanizmalarında yer alacak, farklı disiplinlerde eğitilen lisans ve yüksek lisans öğrencileri, süregelen eğitimlerinde edindikleri teknik donanımları bakımından uygulamaya

* Y. Doç.Dr. Yeditepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi

daha yakın oldukları halde, kuramsal olarak ve farklı disiplinleri koordine edebilecek genel bilgiler açısından oldukça yetersiz kalabilmektedirler.

Bu çalışmada, koruma eğitimi ana yapısının yeniden gözden geçirilmesi gerektiği öne sürülmekte, farklı ölçek, sektör ve seviyelerde yürütülen koruma eğitimi programlarının yeniden yapılandırılması için bir model önerisinin tanımlanması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, öncelikle mevcut koruma eğitimi sistemi eleştirel açıdan yeniden tanımlanacak, daha sonraki bölümde ise mevcut modelin aksayan yönleri üzerinden alternatif bir model formüle edilmeye çalışılacaktır. Sonuç ve değerlendirme bölümünde ise bu modelin alt açımları ve pratik uygulama önerilerine yer verilecektir.

2. MEVCUT KORUMA EĞİTİMİ MODELİNİN ELEŞTİREL OLARAK YENİDEN TANIMLANMASI

Ülkemizde, çeşitli anlaşma ve sözleşmeler çerçevesinde yerleştirilmiş olan koruma anlayışı ve bu yaklaşımın gerektirdiği eğitim programları gözden geçirildiğinde şu saptama rahatlıkla yapılabilir.

Koruma eğitimine ilk ve orta eğitim dışında yoğun bir şekilde yer verilmektedir. Bu doğrultuda, yapı alanında ve özellikle de koruma konusuyla ilintili kişilerde koruma nosyonunun var olduğu, ancak koruma ile ilgili uygulamalara bakıldığında tam anlamıyla bir yetersizliğin dikkati çektiği söylenebilir. Bunca koruma tedbiri alınmış olmasına karşın tarihi mirasın bu derecede zedelenmiş ve yitirilmiş olması önemli bir sorunun varlığına işaret eder. Bu sorunun temel nedenlerinden birisi olarak, eğitim üst şemsiyesi altında yer alan farklı klasmanlardaki eğitim müfredatlarının amaçlarına yönelik olarak tasarlanmamış olması gösterilebilir. Bir diğer nedenin ise, eğitim programlarının eşgüdümü bağlamında, farklı disiplinlerde koruma ile ilgili eğitim alanları arasında ortak bir kültürel payda oluşturulmasının düşünülmemesi olduğu ileri sürülebilir. Bu nedenler analitik olarak incelendiğinde, eğitim yapısındaki temel öğeler ve bunların arasındaki ilişkilerde bazı aksaklık ve tutarsızlıklar olduğu görülür. Diğer bir deyişle, söz konusu eğitim programları ve bunların içinde yer alan müfredatlar incelendiğinde başlıca şu kategorilerin varlığı dikkati çeker; eğitimin *ölçekleri*, *sektörleri* ve *seviyeleri*. Bu kategoriler de kendi içlerinde alt-kategorilere ayrılabilirler. Ölçekler; *iç mimari*, *mimari* ve *kentsel* olarak, sektörler; *Devlet* ve *Özel Sektör* olarak, seviyeler ise; *meslek yüksek okulu*, *ön lisans*, *lisans* ve *lisansüstü* olarak gruplanabilir. Yukarıda da ifade edildiği gibi, bu kategorilerin restorasyon eğitimi müfredatını oluşturan konularla *etkileşimi*, kimi yerde belirsizlikler kimi yerde ise tutarsızlıklar sergilemektedir. Diğer bir anlatımla, uygulamaya yönelik olarak eğitilmesi gereken teknik ara elemanların eğitiminde kuramsal bilgiler ağırlık kazanırken, koruma planlaması konusundaki karar mekanizmalarında yer alacak, farklı disiplinlerde eğitilen lisans ve yüksek lisans öğrencileri teknik donanımları bakımından uygulamaya daha yakın oldukları halde, kuramsal olarak ve farklı disiplinleri koordine edebilecek genel bilgiler açısından yetersiz kalabilmektedirler. Dolayısıyla, karar vericiler yeterli kavramsal ve teorik bilgiyi edinmeden karar vermekte, bu kararları çeşitli şekillerde sorgulayan uygulamacılar da uygulama sorunlarına yeterli çözümler üretememekte ve sonuç olarak her iki düzeyde de koruma eylemi sekteye uğratılmaktadır.

Bu modelin ve altında yatan sorun alanının tanımlanmasında izlenen yöntem temel olarak farklı sektör ve ölçeklerde sürdürülen deneyim boyunca elde edilen gözlemler ile bu gruplardan bazılarında uygulanan koruma ile ilintili teorik derslerde yöneltilecek sorularına verilen yanıtlardan derlenen çıkarımlara dayandırılmaktadır.

Bu çalışma, yazarın, öğretim üyesi olarak 2000-2003 yılları arasında bir devlet üniversitesi olan Balıkesir Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Mimarlık Bölümünde yürüttüğü Restorasyon dersleri sırasında elde ettiği sonuçlar ile, 2003-2005 yılları arasında bir vakıf üniversitesi olan Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık Bölümünde verdiği Rölöve ve Restorasyon derslerinde arasında yapılmış karşılaştırmalı bir değerlendirmeye dayandırılmıştır.

2.1. Kamu Üniversiteleri

Yukarıda sözü edilen dönemlerde içeriği değiştirilerek kuramsal ağırlığı artırılan ve iki dönemlik bir ders olarak yürütülen restorasyon dersi, yaklaşık 30 kişilik bir şubeye verilmiş, restorasyon avan projelendirilmesine yönelik olarak müfredat düzenlenmiştir. İncelenen yapıların tamamının rölövesi çıkartılmıştır.

Sınav Soruları;

1. a) "Kiesow" ölçü sistemini açıklayınız.
b) Tarihi Çevrenin temel öğelerinin neler olduğunu ve bunları belirleyen temel faktörleri örneklerle açıklayınız.
2. "Onarım Prensipleri"nin oluşumunda tarihsel ve kuramsal gelişmelerin etkilerini değerlendiriniz.
3. Korumacılık ile Tipoloji arasındaki ilişkileri değerlendiriniz.
4. "Türk Evi" nin kavramsal kökenleri ışığında Türk konut dokusunun korunması ile ilgili sorunları ve çözüm önerilerini sosyo-ekonomik açıdan değerlendiriniz.
5. "Rölövenin" tanımını yapınız, temel özelliklerini yazınız ve restitüsyon, restorasyon ve mimari projeden farklarını açıklayınız.
6. "Eskime mekanizması"nın temel boyutlarını maddeler halinde yazın ve her birini kısaca açıklayın.
7. Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarının yapısı ve görevlerini sıraladıktan sonra tarihi bir yapının saptanmasından tesciline kadar geçen süreci sırasıyla anlatınız.
8. Müdahale yaklaşımları açısından şekilde (ve projeksiyonda) görülen iki örneği karşılaştırınız.

9. a) Tarihi çevre envanteri oluşturulmasının amaçları nelerdir.
b) Korumada değerlendirme ölçütlerini başlıklar halinde yazıp kısaca açıklayınız.
10. Bir anıtın bütün olarak taşınması gerektiği durumlarda taşıma sistemini belirleyen kriterler nelerdir.
11. Yabancı araştırmacıların arkeolojik kazılarını izne bağlayan yasal düzenlemenin adı ve tarihi ile, 1710 sayılı yasal düzenlemenin getirdiği kavramları, bu yasanın çıkarıldığı dönemin özellikleri ile ilişkilendirerek anlatınız.
12. Tarihi yapı ve çevrelere müdahale yaklaşımlarını gruplandırarak açıklayınız.
13. "Anıt" kavramı ile "Sül" kavramı arasındaki farkları anlatınız.
14. "Üçgenleme"nin temel prensiplerini grafik gösterimlerle anlatınız.
15. Koruma düşüncesindeki kuramsal evrim aşamaları arasındaki ortak temalar ve farkları, koruma dalgaları ile kronolojik olarak ilişkilendirerek açıklayınız.

16. 1931 dönemindeki "Tarihi Çevre Koruma" anlayışı ile 1960lar arasındaki farkların özelliklerini kavramsal ve yasal yansımaları ile açıklayınız.

17. a) "Anastilosis" i örnekler vererek açıklayınız.

b) *Sit* türlerini örnekler vererek açıklayınız.

18. "Restorasyon"un amacını ve kaç aşamada ele alındığını, bu aşamaları kısaca açıklayarak, anlatınız.

19. Korumacılık ile i) Modernist ve ii) Post-Modernist düşünceler arasındaki ilişkileri yorumlayınız.

20. Balıkesir tarihi kent merkezini yeniden canlandırabilmek için, koruma planlamasına yönelik olarak mevcut *eskime / yıpranma* sorunlarını saptayınız ve bunların çözümlenmesi için önerebileceğiniz *sosyo-ekonomik* tedbirleri açıklayınız.

21. Tarihi yapılarda bozulma nedenlerinden iç nedenleri maddeler halinde yazıp kısaca anlatınız.

22. Restorasyon öncesi araştırmalardan tarihi ve arkeolojik araştırmaları açıklayınız.

23. Üslup Birliği'ne ulaşma prensibini açıklayınız.

24. ICOMOS ve ICCROM'un amaçlarını açıklayınız.

25. a) *Restitüsyon* ve *restorasyon* arasındaki ilişkiyi bir cümle ile açıklayınız.

b) *Cephe Temizliğinin* temel ilkelerini maddeler halinde açıklayınız.

c) Tarihi çevre analizleri kapsamında ele alınması gereken konuları maddeler halinde yazınız.

d) Arkeolojik Restorasyonun koruma ilkelerini maddeler halinde yazınız.

26. a) Venedik Tüzüğü'nün korumacılığın tarihsel gelişimi içindeki yerini, ve b) getirmiş olduğu kavramlardan sizce en önemli iki tanesini seçerek anlatınız.

27. a) *Tarihi çevre* ile *tipoloji* arasındaki ilişkileri açıklayınız, ve b) tipolojik tasarım / müdahale türlerine örnekler veriniz.

28. Aşağıda görülen Roma'daki müze projesini müdahale yaklaşımları açısından değerlendiriniz.

29. a) *Restitüsyon* ve *rekonstrüksiyon* arasındaki ilişkiyi bir cümle ile açıklayınız.

b) *Bezeme Temizliğinin* temel ilkelerini maddeler halinde açıklayınız.

c) Korumanın yarattığı çelişkileri maddeler halinde sıralayıp birer cümle ile açıklayınız.

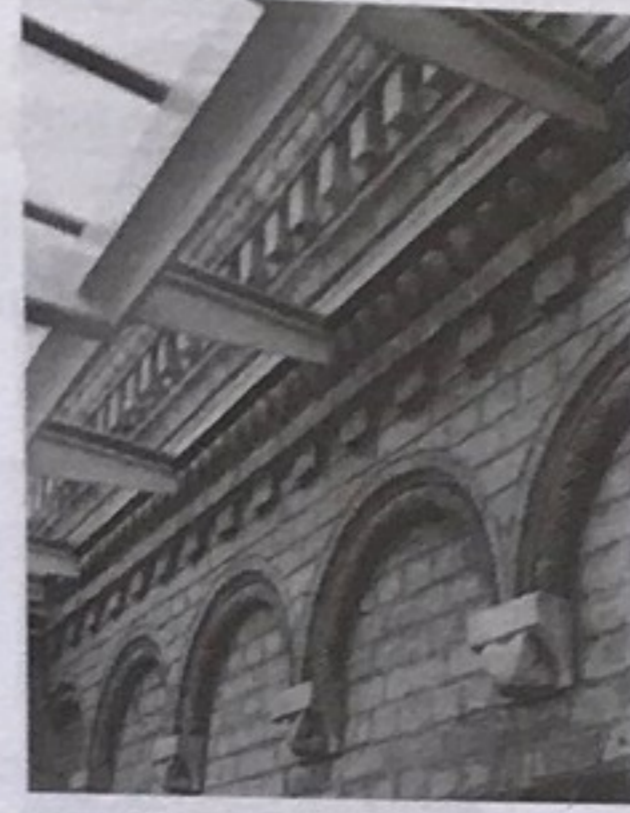
d) Korumanın sosyal açıdan katkılarının göstergeleri nelerdir maddeler halinde yazınız.

30. a) Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarının görevlerini sıraladıktan sonra, b) tarihi bir yapının saptanmasından tesciline kadar geçen aşamaları anlatınız.

31. Röleve çalışması ilkeleri çerçevesinde, *hiyerarşi* ilkesini ve bu ilkenin restorasyon çalışmaları açısından önemini örnekler vererek açıklayınız

32. Müdahale yaklaşımlarını arasındaki benzerlik ve farklılıkları, şekilde görülen iki örneği karşılaştırarak yorumlayınız.

Bu sorulara verilen yanıtlar değerlendirildiğinde, şu yargılara varılabilmektedir; öğrencilerin yaklaşık yüzde yetmişbeşlik (%75) bir bölümü koruma ile ilgili kavramları doğru olarak öğrenmiş, yüzde onluk (%10) bir bölümü ise bunu yanısıra sağlıklı yorumlar ve karmaşık bağlantılar kurarak karşılaştırma ve değerlendirme yapabilmektedir. Kalan yüzde onbeşlik (%15) bölümün ise koruma ve restorasyon konusundaki bilgileri sağlıklı bir şekilde özümseyemedikleri görülür. Ayrıca Rölöve ve restorasyon çizimlerinde devlet üniversitesinde okuyan öğrencilerin daha başarılı oldukları açıkça gözlenmektedir. Tüm bunların yanı sıra, öğrencilerin konuya ilgisinin de çok yoğun olduğu ifade edilebilir.

2.2. Vakıf Üniversiteleri

Vakıf üniversitesinde ise, yukarıda sözü edilen dönemlerde içeriği değiştirilerek kuramsal ağırlığı arttırılan ve iki dönemlik bir ders olarak yürütülen restorasyon dersi her dönem yaklaşık 20 öğrencilik bir veya iki şubeye verilmiş, her iki dönemde de kuramsal bilgi aktarımı ve rölöve uygulaması bir arada yürütülmüştür. Öğrencilerden, incelenen yapıların iç mekanlarından seçilen bazı detayların rölövelerinin alınması istenmiştir.

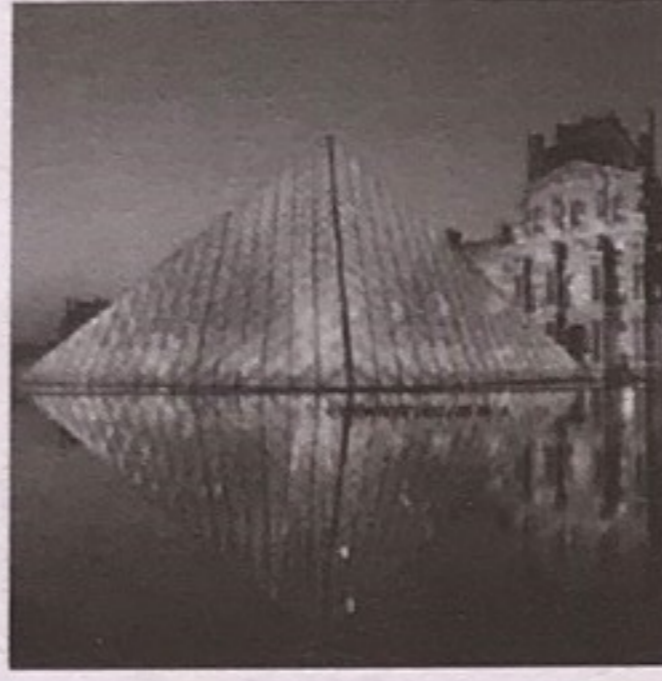
Sınav Soruları;

1. a) «Koruma»nın tanımı yazınız.
b) Korumayı kısıtlayan faktörler nelerdir açıklayınız.
c) Korumanın yarattığı çelişkileri açıklayınız.
2. **Tipoloji** kavramını tanımlayınız ve kaç tür tipolojik sınıflandırma yapılabileceğini alt maddelerini de açıklayarak belirtiniz.
3. Tarihsel gelişim sırası ve ortaya çıkış nedenleri ile koruma kuramlarını anlatınız ve genel özellikleri ile birlikte bu akımları temsil eden belli başlı mimarların isimlerini belirtiniz.
4. a) Toplumsal bir güdü olarak koruma olgusunu nasıl değerlendirdiğinizi açıklayınız.
b) Korumanın tanımını yaparak korumayı kısıtlayan faktörleri ayrı ayrı açıklayınız.
c) Korumanın kuramsal açıdan geçirdiği evreler düşünüldüğünde koruma konusunda geçmiş ve günümüz arasındaki farkları nasıl değerlendirdiğinizi açıklayınız.
5. Aşağıda krokisi ve milimetre cinsinden sürekli okuma yöntemi ile alınmış profil ölçüleri verilen küfeki taşından yapılmış kat silmesi mimari ögesinin ölçekli olarak çizimini, verilen ölçüleri çizim gereçleriniz yardımıyla kağıt üzerine aplike ederek yapınız.
6. a) Tarihi yapıların bozulmasına yol açan nedenlerden hangilerini dış nedenler olarak değerlendirdiğinizi sebepleriyle açıklayınız.
b) Eskime mekanizmalarının boyutlarını ayrı ayrı açıklayınız
c) Bozulmaya uğramış bir tarihi esere müdahalede bulunurken öncelikle neleri göz önünde bulundurursunuz.

7. Aşağıda krokisi ve santimetre cinsinden sürekli okuma yöntemi ile su terazisi hattı üzerinde alınmış yatay ve buna dik düşey ölçüleri verilen cephe elemanlarının **ölçekli olarak** çizimini, verilen ölçüleri çizim gereçleriniz yardımıyla kağıt üzerine aplike ederek yapınız.

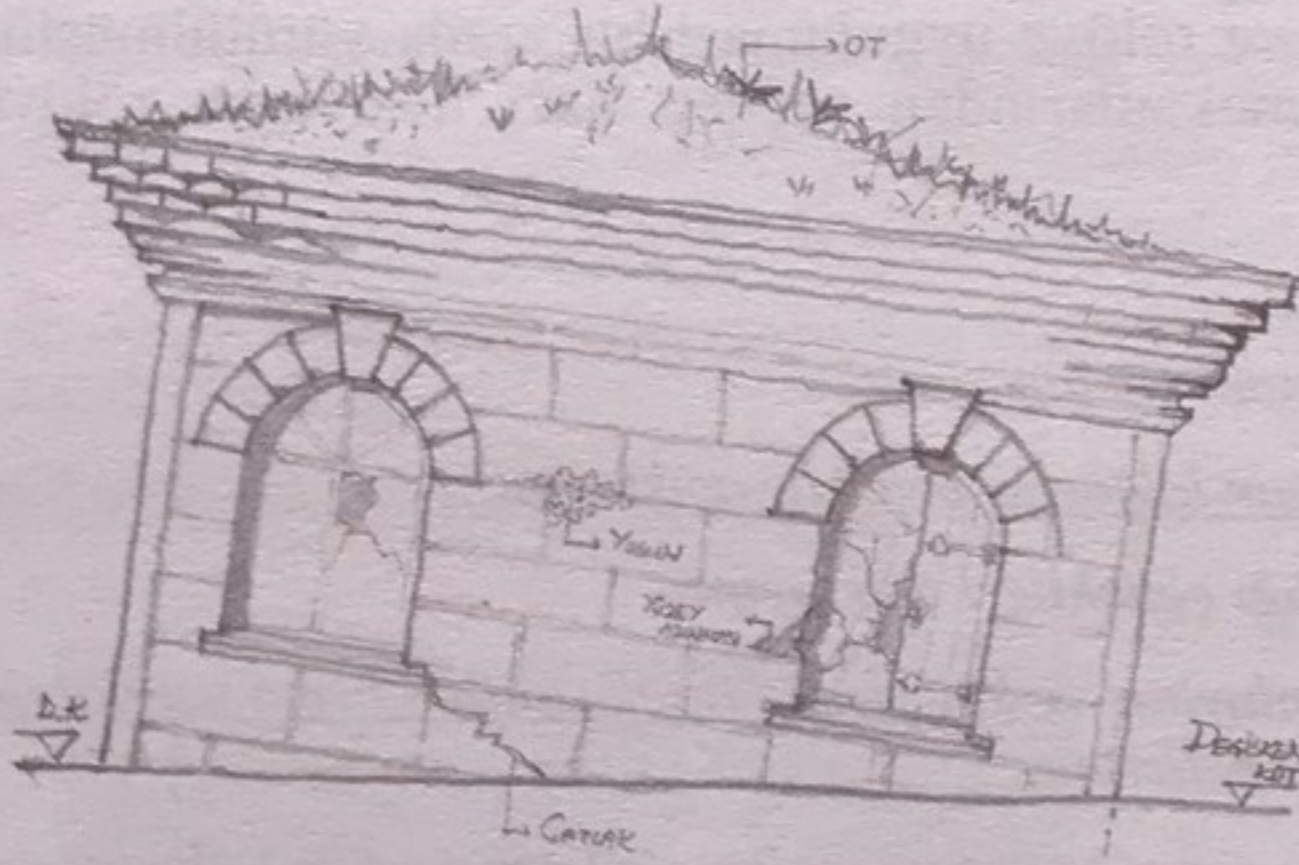
8. a) Aşağıda görülen tarihi dokuya müdahale örneklerini müdahale türleri açısından karşılaştırarak değerlendiriniz.

b) Tipoloji denildiğinde ne anladığınızı açıklayınız.

9. Aşağıda krokisi ve santimetre cinsinden alınmış ölçüleri verilen kemerli mimari ögenin **ölçekli olarak** çizimini, verilen ölçüleri çizim gereçleriniz yardımıyla kağıt üzerine aplike ederek yapınız.

10. Aşağıda krokisi verilen tarihi yapının cephe rölövesinin detaylı ve sağlıklı olarak çizilebilmesi amacıyla gerekli ölçülerin alınabilmesi için **ölçülmesi gerekli hatlar, noktalar, ve doğrultuları** büyütülmüş bir kroki üzerinde işaretleyerek nasıl ölçüleceğini açıklayınız, gerekli araç ve yöntemler ile nedenlerini anlatınız.

11. a) Gündelik yaşamımızdaki bireysel koruma eğilimlerimizden yola çıkarak toplumsal olarak koruma türlerini değerlendiriniz ve hangisinin topluma daha çok katkıda bulunduğu konusundaki yorumlarınızı aktarınız.

b) Ekonomik gelişime olanak tanıyarak, korumanın nasıl olanaklı olabileceğini herhangi bir örnek üzerinden açıklayınız.

c) Eskime mekanizmalarının boyutlarını ayrı ayrı açıklayınız.

12. a) **Anakronizmi** bir örnek vererek açıklayınız.

b) **Anıt** ve **Sit** kavramlarını karşılaştırınız.

c) Toplumsal bir direnç unsuru olarak "koruma olgusu" denildiğinde ne anladığınızı örneklerle açıklayınız.

13. Toplumsal boyutları açısından bir koruma girişiminin veya projesinin başarısının göstergeleri nelerdir açıklayınız ve bu konuda bir örnek uygulama anlatınız.

14. Çağdaş restorasyon ilkelerini anlatınız.

Bu sorulara verilen yanıtlar değerlendirildiğinde ise, şu yargılara varılabilmektedir; öğrencilerin yaklaşık yüzde ellibeşlik (%55) bir bölümü koruma ile ilgili kavramları vasatı düzeyde öğrenmiş, yüzde yirmilik (%20) bir kısmı bu seviyenin üzerine çıkarak koruma ve restorasyon ile ilgili bilgileri doğru olarak öğrenmiş, yüzde beşlik (%5) bir bölümü ise bunu yanısıra sağlıklı yorumlar ve karmaşık bağlantılar kurarak karşılaştırma ve değerlendirme yapabilmektedir. Kalan yüzde yirmilik (%20) bölümün ise koruma ve restorasyon konusundaki bilgileri sağlıklı bir şekilde özümseyemedikleri görülür. Ayrıca rölöve çizimlerinde vakıf üniversitesinde okuyan öğrencilerin daha az özenli oldukları gözlenmektedir. Tüm bunların yanı sıra, öğrencilerin konuya ilgisinin de çok yoğun olmadığı ifade edilebilir.

2.3. Değerlendirme

Çoğunlukla bürokrasinin orta kademelerinde ve restorasyon pratiği içinde ara teknik eleman olarak yer alacakları tahmin edilebilen ve sözkonusu kamu üniversitelerinde okumakta olan mimarlık öğrencilerinin çoğunluğu, koruma konusundaki genel kuramsal bilgilere sahip ancak uygulama konusunda eğitimleri sırasında laboratuvar olanakları açısından yetersiz iken, işveren veya koruma karar mekanizmalarına etki edebilecek konularda yer alacağı varsayılabilecek sözkonusu vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler de kavramsal olarak koruma ve restorasyon konusunda yetersizdir. Ancak bu grup gerek eğitimleri süresince teknik olanakları daha fazla olduğundan gerekse yorum gerektirmeyen ve ezbere dayalı teknik bilgileri sınav sistemi içinde daha kolay öğrenebildiklerinden teknik konularda, kavramsal konulardan daha bilgili olarak mezun olmaktadır. Bu ne yazık ki işveren ve karar mekanizmalarına daha yakın duran yeni mezunların durumu açısından istenen bir sonuç değildir. İlk gruptaki öğrencilerin tamamına yakın bir bölümü, koruma olgusuna daha inançlı ve duyarlı bir tavır sergilerken, ikinci grupta yer alan öğrencilerin önemli bir çoğunluğunun koruma konusundaki yaklaşımlarının daha yüzeysel olduğu gözlenmektedir. Özellikle ikinci grupta saptanan sorunlarda, öğrencilerin üniversite öncesi formasyonlarının etkisi kuşkusuz yadsınamaz.

Bu yüzden kamuya orta düzey bürokrat ve ara teknik eleman yetiştiren devlet üniversitesi mimarlık bölümü restorasyon anabilim dallarındaki teknik olanakların artırılması, bunun yanı sıra vakıf üniversitelerindeki restorasyon eğitiminin kuramsal yanının ağırlaştırılmasına gereksinim duyulduğu söylenebilir.

3. Alternatif Bir Koruma Eğitimi Modeli Önerisi

Bu bağlamda, koruma eğitimi ana yapısının yeniden gözden geçirilmesi gerektiği söylenebilir. Bu çalışma, farklı ölçek, sektör ve seviyelerde yürütülen koruma eğitimi programlarının yeniden yapılandırılması için bir model önerisi tanımlamayı hedeflemektedir. Önerilen model şu nitelikleri sergilemelidir.

ÖLÇEKLER

KENTSEL	MİMARİ	İÇ MİMARİ
Kuramsal	Kuramsal + teknik ve uygulamalı	Teknik ve uygulamalı

SEVİYELER

YÜKSEK LİSANS	LİSANS	ÖN LİSANS / M.Y.O.	MESLEK LİSESİ
Kuramsal ağırlıklı	Kuramsal + teknik uygulamalı	Pratik ağırlıklı	Pratik ağırlıklı
Teknik Donanımı orta düzeyde	Teknik Donanımı yüksek düzeyde	Teknik Donanımı yüksek düzeyde	Teknik Donanımı yüksek düzeyde

SEKTÖRLER

KAMU (DEVLET OKULLARI)	ÖZEL (VAKIF OKULLARI)
Pratik ağırlıklı	Kuramsal ağırlıklı
Teknik Donanımı yüksek düzeyde	Teknik Donanımı orta düzeyde

Öncelikle mevcut modeldeki kuramsal / pratik dengesinin sektör, ölçek ve seviyelerle ilişkili olarak değiştirilmesi, ve daha sonra da teknik donanım düzeyinin daha çok ihtiyacı duyulan sektör ve seviyelere kaydırılması suretiyle, koruma eğitimi modelindeki tutarsızlıkların ortadan kaldırılacağı ileri sürülebilir. Bu sayede, karar mekanizmalarında yer alacak

profesyoneller daha iyi kuramsal bilgiyle donanacaklarından, ve uygulama kısmını yürütecek ve denetleyecek uzmanlar da teknik konularda daha bilgili ve tecrübeli yetişeceklerinden, eğitimin ülkemizdeki koruma sorunlarına uzun vadede daha olumlu katkı sağlayacağı düşünülebilir. Kuşkusuz, bu eğitim modeli, yalnız başına yeterli değildir. Koruma olgusunun yasal, yönetsel ve finansal çerçevesinin de buna paralel olarak geliştirilmesi kaçınılmazdır.

4. SONUÇ

Çalışmada sözü edilen model önerisi, *eğitim programları kategorileri ile eğitim müfredatı bileşenleri* arasındaki söz konusu etkileşimi formüle etmeyi hedeflemektedir. Koruma eğitiminde içeriğin, bu bileşenlerin toplumdaki yerlerine göre düzenlenmesi ve dağıtılmasına dayandırılacak olan bu modelin, korumayla ilgili ortak genel konuların toplumun çeşitli kesimlerinde görev üstlenecekler için benimsenmesinde daha etkin bir işlev görebileceği öne sürülebilir. Bu kapsamda, koruma eğitiminin koruma ve restorasyonun farklı ölçek ve boyutlarına (sosyal, ekonomik, politik ve koordinasyonla ilgili boyutlar) değinerek toplumu bilinçlendirmesi hedeflenmelidir. Böyle bir model, geliştirildiği ve toplumca üzerinde uzlaşıldığı takdirde koruma konusunda daha etkin sonuçlara ulaşılabileceği konusunda kuşku yoktur.

KAYNAKÇA

Fielden, B.M. 1994. *Conservation of Historic Buildings*. Londra: Butterworth.

Manser, M. 1989. The Prince and the architects. *Architectural Design* 9 (5/6): 17-19.

Pickard, R.D., 1996. *Conservation in the Built Environment*. Londra: Addison Wesley Longman Ltd.